

Előfizetési árak.
 Egyszerre 8 kor., félévi 4 kor.,
 negyedévi 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másra kalkuláltak szerint.
 A lap megjelenik minden szombati
 törtétkön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDÉK

Szerkesztőség: Deák- u. 83
 Hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Hírdetések vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek az előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PEST-MEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Tandijmentességet kérünk Ujpestnek!

Ujpest, augusztus 25-én.

Aki a magyar társadalmi és politikai viszonyokat figyelemmel kíséri, három mélyre ható dolognak jött a nyomára.

Az első az, hogy a magyar főnemesség hűtlen lett történelmi múltjához, hagyományaihoz, s csaknem egészen megfeledkezék arról, hogy neki kellene első sorban nemzetinek lennie, neki kellene minden téren a nemzeti élet szolgálataiba szegődni.

A másik az, hogy a magyar társadalmi és a politikai élet vezetése majdnem egészen a középbirtokos osztályra hármlott, ez azonban nem tudván anyagilag megerősödni, nem tudja a vezetést megtartani.

A harmadik az, hogy az alsóbb osztályok fölfelé törekvő fiait győzelmesen megküzdenek az uralkodó, a vezető osztállyal és nem egy téren hátra szorítják.

Mi következik ebből?

Az, hogy ama károkat, melyeket a főnemesség visszavonulása a közéleti szerepléstől, s a középosztály elerőtlenedése okoz a nemzetnek, csak úgy fogjuk helyreütni, ha az alsóbb osztályok törekvését támogatjuk, ha lehetővé tesszük, hogy az alsóbb osztályok fiait közül egyetlen egy se maradjon iskolázatlanul, és hogy az alsóbb osztályok fiait mennél tömegesebben, mennél nagyobb számban kiléphessenek a küzdő tere, a nem-

zet produktív szellemi erőinek a sorába. Az alsóbb néposztályok e támogatásának az alfája, az első eszköze: az **ingyen oktatás, az általános tandijmentesség.**

Ezt követeli mindenekfölött nemzeti életünk jövője.

Követelik az erjedő szociális anyagok.

Követeli a kötelező iskolába járás elvének törvénybe iktatása, amely törvény az általános tandijmentesség, az ingyenoktatás nélkül tulajdonképpen s a maga teljességében végre sem hajtható!

Nem követeljük mi, hogy a kormány az ingyen-oktatást egyszerre terjessze ki az egész országra, de igenis kívánatosnak tartjuk, hogy azt lassan, fokozatosan léptesse életbe, s az életbeléptetést kezdje meg ott, ah l arra legnagyobb a szükség, ahol az legkönnyebben életbe léptethető.

Hogy az általános tandijmentesség behozatala legszükségesebb **Ujpesten**, azt bizonyítgatunk szükségtelen, e tekintetben elég rámutatunk arra az egy tényre, hogy Ujpest 42.000 lakosa közül alig bír 4000 lakos adófizető képességgel.

Hogy az általános tandijmentesség létesítése Ujpesten a legkönnyebb, bebizonyítjuk a következőkkel:

Ujpesten ez idő szerint van 11 állami elemi iskola.

Minden egyes iskolának az évi költségvetésében 100 egész tandíjas (á 4 korona) és 20 fél tandíjas (á 2 korona) van felvéve. Az egyes iskolák tehát éven-

kint 440 koronát s az összesek 4840 koronát vesznek be a tandíjakból.

Az állam eddig évenként mind a 11 iskolát (egyenként 1000 — 1300 koronával) összesen: 15000 koronával segélyezte.

Ujpest községnek pedig évenként 4000 korona a járuléka.

A tizenegy iskolának összes dologi kiadásai tehát 23,840 koronát tettek ki, amely összegben a tandíj — amint fentebb kimutattuk — csak 4840 koronával szerepel.

Az államnak tehát — mondjunk kerekösszeget — csak 5000 koronával nagyobb segélyösszeget, vagyis 15.000 helyett 20.000 koronát kellene adnia, hogy Ujpesten az általános tandijmentesség létesíthessék.

Ez az 5000 korona az állam háztartás mérlegében egy hajszálnak a súlyával sem bírna, sőt a közotatásügyi kormány költségvetési mérlegének az egyensúlyát sem billentené föl: míg ellenben a tandijmentesség kimondása Ujpest alsóbb néposztályának a művelésére óriás előnyül járna egyrészt, amennyiben ez esetben az az iskolába nem járó 874 gyermek is beiratkozna, másrészt pedig a szülőket, kik a tandíjat az iskolai év második felében nem tudják megfizetni, nem kellene végrehajtókkal agyonzaklatni s nem kellene az igazgatóknak az egyáltalában be nem hajtható tandíjakat leírni.

Azt mondják sokan, hogy az a 4 korona évi tandíj nem sok. Emyit min-

Az öreg honvéd utolsó órája.

— E beszélés.
 Írta: Brankovics György.
 (Folytatás és vége.)

Emmát megzavarta a kérdés, félt hogy a válasz már kezdetben elront mindent, de elvégre is nem szégyenkedett szülei miatt s egy tekintetet váltva Lili nénivel, önérzetesen válaszolá:

— Báró úr, családom nem tartozik az előkelő és kiváltságosok közé, az atyám öreg negyvennyolcas honvéd, az anyám pedig születésemkor meghalt.

Ernő báró összeráncolta homlokát, egy szemrehányó tekintetet röpített nővére Olga felé, de midőn észre vette, hogy Emma rászógezte ragyogó szeméit, észre vette hogy udvariatlanságot követne el, ha családását éreztetné, azért lekötelező mosoly kíséretében mondá:

— Nos, a negyvennyolcas honvédeknek olyan elvéülhetetlen érdemeik vannak a haza és a nemzet körül, amelyek az előkelő világ nagyon sok tagja fölé emelik őket.

Ezután — Lili nagy megkönnyebülésére — egészen más mederbe terelődött a társalgás. Ernő bárónak meglehetősen jó kedve volt, Emmát is bevonta sokszor a társalgásba. Egyszerre azonban azt a közvetlen kérdést intézte hozzá:

— Tulajdonképpen hol és mikor ismerkedtek meg egymással a hölgyek?

— A honvéd menházban, a hol atyám betegen fekszik! — válaszolá Emma.

— A honvédmenházban? — kérdi Ernő báró vontatottan s Emmát szemlélve. Akkor bizonyára ismeri fiamat is, báró Pornóy Pál doktort, aki a menház orvosa?

Ismerem! — válaszolá Emma fülig pirulva.

— Boesánat kisasszony — szólla Ernő báró a székéről felugorva — fiam a menház egyik lakójának leányával meg gondolatlanul eljegyezte magát, ösmeri ezt a leányt — talán ön az?

— Én vagyok!

— És ön — ön a felesége akar lenni?!

— Igen! Akarok!

— És ezt oly határozott hangon mondja? Tudja, hogy Pál milyen családroz tartozik?

Emma már nem tudott e kérdésekre válaszolni, a torka összeszorult, a szíve megrepedni készült.

Ernő báró nagy léptekkel izgatottan kezdett fel és alá járkalni a szobában, majd a nővére előtt megállva így fakadt ki:

— És te Olga, még előmozdított ezt a nagy ostobaságot s a házadba fogadod azt a leányt, aki fiamra tukmálta magát, aki

— Báró úr, kiáltá közbe önmagából kikelve Emma — én nem tukmálom magamat senkire.

Az ön fia szabadon választott engem.

— Úgy? ön persze felhasználta egy fiatal embernek a gyöngeségét és „igen”-t sietett mondani? Kicsoda ön, hogy az én családomba tolakodik? Egy menházlakónak, egy koldusnak a leánya

— Báró úr, — mondá Emma halálra sápadtan és egész testében reszketve — ön

megtagadhatja beleegyezését, de az atyámat nincs jogában megsérteni, az ő vére éppen úgy öntözte a haza földjét, mint az öné. — Az ön fia szabad, én beleegyezése nélkül nem tartok reá igényt, még ha szívem szakad is meg. —

E szavak után háttal fordított Emma Ernő bárónak s az ajtó felé indult. Az ajtónál azonban megállott, s miatt szeméi tüzes nyilakat szórtak így szólott:

— Én megyek, de ha visszagondol az 1849-ik évek márczius 5-ére, jusson eszébe az a hű honvéd, aki akkor karjai között vitte ki a tűzvonalból, s amikor az ön életét megmentette, nyomorékká lövetett, aminek következtében jövője tönkre ment, s koldussá lett — az ön kedvéért . . . akkor azután gondoljon báró úr reám is — mert én annak a honvédnak, az ön életmentőjének vagyok a leánya!

Ezzel elhagyta a szobát, s néhány percz múlva a palotából is eltávozott.

Midőn Emma a menházba ért, gondolatai csakhamar másfelé terelődtek.

Pál bárót ott találta atyjának beteg ágyánál; az öreg honvéd melle zihált, hörgött szempillái le voltak esukodva.

— Kedves Emma — szóla Pál a megrémült leánykát az ablakhoz vonva — légy erős. Atyád a mai napot nehezen fogja túlélni.

— Ó szegény, jó atyám!

— Ne sirjál! Össze kell szedned minden erődöt, hogy az utolsó perceit megkönynyítsd. En rögtön hivatom a lelkész s néhány sorral értesitem Lili nénit. A jó Isten Lili néni és én veled leszünk! Történjék bármi, én a siromig szeretni foglak s a szí-

denki áldozhat gyermekének a tanításáért, neveléséért.

Nem sok ott, ahol munka van!

De nálunk, ahol a kisipar napról-napra tengődik, ahol a gyárak a munkásokat százsámra elboc-átják; ahol a szegény családok még kenyérral sem csitíthatják le gyermekeik éhségét; az a négy korona is nagyon sok.

Ha valahol az országban, akkor Ujpesten ki kellene már most mondani az általános tandíjmentességet s módot kellene nyújtani a szülőknek arra, hogy annak a törvénynek, amely az iskolába járást kötelezővé tette, eleget is tehesse, meg is felelhessenek!

Létre kellene hozni Ujpesten a tandíjmentességet még az esetben is, ha azt a tandíj címén eddig befolyt 4840 vagy kerek összegben 5000 koronát az államnak és a községnek közösen egymás közt megosztva kellene fedeznie.

Ujpest adózó közönsége, képviselőtestülete, előjárósága s vezérférfiai — meg vagyunk győződve — egy perzig se haboznának azt az évi 4000 korona járulékot, az általános tandíjmentesség létesítéséért, még egy vagy kétezer koronával megtoldani!

Minden szerénységünk mellett is, komolyan ajánljuk, vegyék figyelembe s tegyék megfó tolas tárgyává illetékes helyen az imént elmondottakat.

Brankovics György.

Legfelsőbb kitüntetés. Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Wolfner Lajos ujpesti bányász és törvényes utódainak, a közgazdaság és az ipar terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet „ujpesti” előnévvel díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1904. évi augusztus 9-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Hazánk ipari népessége.

Az 1900. évi népszámlálás az iparral foglalkozók létszámát 2,604,082-ben hatá-

vembe más soha sem fogja helyedét elfoglalni.

Fábr László, az öreg honvéd felvette a halotti szentséget, azután elvesztette az eszméletét. Egy félóra múlva azonban felakart emelkedni, de nem bírt, kiáltani akart, de nem volt képes, csak nyöszörgött.

— Édes atyám — mit kívánsz?! kérde Emma reá hajolva.

— Szomjazom! susogta a beteg.

Abban a perczben érezte, hogy a feje emelkedik, s egy pohár érinti a száraz ajkait, a melynek üde nedvét alig tudta lenyelni. Azután vissza hanyatlott a párnájára. Lassan-lassan megkönnyebbült a melle... eltűnt tagjainak súlya... s a fejét arra felé fordította, a merre a leányának kellett lennie. Ott volt! Milyen félelem, aggodalom tükröződött vissza a szemeiből! Mellette áll figyelő szemekkel Pál, a fiatal orvos, Pornoy Ernő bárónak, az egykori őrnagyának a fia.

Fábr László lehunyta a szemeit. Egyszerre vissza nyerte öntudatát. Tisztán látott. Végig vonultak emlékezetében életének az összes évei, az összes eseményei, szenvedései és örömei... végül tudatára jött annak is, hogy a halálos ágyán fekszik! Hideg verejték verődött ki a homlokán, érezte, hogy meg kell halnia. Az élettel leszámolt, lelkiismerete nyugodt... nem fél a haláltól, csak a leánya...

Felnyitá szemeit... kezével Emma kezét kereste azután megfogta... s halkan rebegő:

— Édes gyermekem!... meghalok... s itt hagyok szegényen és árván.

Emma nem tarthatta többé vissza a fáj-

rozza meg, ami az összes népességhez viszonyítva, 13,5 százalékuk felel meg. (1890-ben a létszám 2.053.735, vagyis az össznépségre arányosítva, 11,8 százalék volt, a növekedés, tehát elég jelentékeny.) Az ipari foglalkozásokat a hivatalos statisztika három főosztályban mutatja ki, külön sorozván a házi- és népipart, a házról-házra, faluról-falura járva ipari javító munkát teljesítő vándoripart s a tulajdonképeni ipar név alatt az iparnak többi nemét, tehát a rendes műhelyben vagy gyártelepen üzött kézmű- és gyáripart. A házi- és népipar 43.081, vándoripar 6823, a tulajdonképeni, vagyis a kézmű- és gyáripar 1.077.226 léleknek adott foglalkozást. A tíz év előtti állapothoz képest legkevésbé változott a házi- és népiparban foglalkozók száma (1890-ben 40.422), sokkal jelentékenyebb volt a tulajdonképeni ipar gyarapodása (1890-ben 874.822) s aránylagosan véve még nagyobb a vándoriparé. (1890-ben még 3674) A tulajdonképeni iparban feltűnő a tíz év előtti állapothoz képest a nőknek térfoglalása. Míg a férfiak száma 735.189-ről 897.887-re, vagyis 18 százalékkal emelkedett, addig a nők száma 119.633-ról 179.333-ra, tehát 50 százalékkal növekedett. A női ipari foglalkozásnak ily nagymérvű terjedését az a körülmény idézte elő, hogy egyes, ezelőtt inkább a háztartás körében teljesített foglalkozások, például felhőnműtiszítás, vasalás, a háztartás köréből kivonva, mindinkább önálló ipari foglalkozásokká lettek, a melyekben természetesen főleg nők nyertek alkalmazást.

Az önálló női iparosok számának jelentékeny emelkedésével szemben az önálló férfi iparosok száma nemesak a segédszemélyzet-hez viszonyítva, de abszolút számban is megcsökkent, 326.952-ről 313.054-re szállva alá.

Jellemző képet tár elénk a tulajdonképeni ipar körébe tartozó vállalatoknak nagyságkategóriák szerinti megoszlása. Az ősziparvállalatoknak közel $\frac{2}{3}$ -a (64,2 százalék) a segéd nélkül dolgozó vállalatokra esett. Egy segédszemélyt a vállalatoknak 18,7 százaléka, 2 segédet 8,2 százalék, 3-6 segédet 6,4 százalék, 6-10 segédet 1,5 százalék 11-10 segédet 0,5 százalék és 20-nál több segédet a vállalatoknak szintén 0,5 száza-

dalmát, térdre hult s keservesen kezdett zokogni.

Ekkor egy kis, pulha kéz érintette a fejét, Lili keze volt, a ki e perczben lépett be s oly hangosan mondá, hogy az öreg honvéd is hallhatta:

— Ne sirj, én anyád leszek!

Alig hangzottak el Lili szavai a szoba ajtajánál megmozdult valaki, s oda jött a a haldokló ágyához s erőteljes hangon mondá:

— És ha atyád örök álomra hunyja le szemeit, én leszek az atyád s a fiam lesz a férjed, az oltalmad s a támaszod.

Fábr László a férfias hang iránya felé fordítá fejét s az öreg Pornoy Ernő báró állott előtte. Ó volt kétségtelenül! Már egy negyed óra óta ott ült az ajtónál s az utolsó perzei fölött örködött annak a férfinak, a ki az ő életét mentette meg.

A büszke makaesség egészen eltűnt a nemes férfiú lelkéből.

Fábr László arezán a boldogság mosolya terült el, haldokolva is rögtön megértette a helyzetet.

— Most már minden jól van. Örömet halok meg.

Összeszedte minden erejét, hálás tekintettel nézett Lilire és Ernő báróra megfogta Emma és Pál kezét, egymásba helyezte és halkan susogta:

— Az isten áldjon meg!

Azután visszahanyatlott, elsötétült körül minden... s örök álomra hajította fejét.

Az öreg honvéd lelke kiszabadult porhüvelyéből, s az örök üdvösségeért Ernő és Pál báró Lili és Emma imádkoztak a halott ágyánál.

laka alkalmazott. A tulajdonképeni iparban foglalkozó 1,077.000-nyi kereső egyénnek több, mint egy negyede (26,1 százalék) a ruházati iparra esik; az összes iparnak jelentékeny részét, külön-külön több, mint tíz százalékát képviselik még az élelmezési ipar (13,4 százalék), a vas- és fémipar (11,9 százalék); és az építőipar (11,6 százalék); iparos népességünknek közel $\frac{2}{3}$ -a, számszerint 678.000 iparos e négy ipari főcsoportban talál foglalkozást. A fonó- és szövőipar mindössze 34.000 egyénnel (3,2 százalék) szerepel, tehát a szükséglet mérvéhez képest nagyon is csekély számban.

Forduljunk most a nagyipari vállalatok felé, melyeknek kriteriumát a statisztikai hivatal abban állapítja meg, hogy husznál több segédszemélyt foglalkoztattak. Számuk 2.261. Nem vették hozzá a bányavállalatokat, melyek száma 213. Természetes, hogy legkisebb kategóriák — 21-50-ig terjedő segéddel — képezik a túlyomó részt; mert az iparvállalatoknál 1.341, a bányavállalatoknál 57 volt olyan, melyeknek segédszemélyzete nem haladta túl az 50-et. 100-nál több személyzetet foglalkoztató vállalat volt a bányászatnál 12, egyéb iparvállalatoknál 20. Általában a 2.261 nagyipari vállalat közül 232 volt olyan nagyüzemű vállalat, melyben 200-nál is több egyén volt alkalmazva összesen 124.710 segédszemélyt, míg a 213 husznál több segédszemélyt foglalkoztató bánya- és kohóvállalat közül 76-nak 200-nál több alkalmazottja volt, összesen 46.891 alkalmazottal.

Mindenesetre följegyzendő, hogy a nagyiparnak jelentékeny része Magyarországon s pedig a vállalatok számát tekintve közel egy harmada, a munkáslétszámot véve pedig több mint fele három nagy ipart csoportra: a vasiparra, a gépgyártásra és az élelmezési iparra (együtt 55 százalék), Horvát-Szlavonországokban pedig a vállalatoknak is, meg a munkáslétszámoknak is több, mint fele (53 százalék) egy főcsoportra, a faiparra esett. Részletezve az egyes ipari főcsoportokat, megállapítható, hogy az összesen 2.261 iparvállalat közül esik a faiparra 419, az élelmezési iparra 325, a kő-, föld-, agyag- és üveg- és fémiparra 200, a gép- és hajógyártásra 167, a szállodás-, vendéglős- és kávéiparra 149, a sokszorosító- és műiparra 105, a fonó- és szövőiparra 81 vállalat. Viszont az összesen alkalmazott 230.641 segédszemélyzetből jut az élelmezési iparra 45.236, a gép- és hajógyártásra 39.544, a vas- és fémiparra 34.377, a fa- és esőtiparra 30.956, a kő-, föld- stb. iparra 20.518, a fonó és szövőiparra 12.117, az építőiparra 11.093, a vegyészeti iparra 10.533 egyén. A sorrend tehát némileg eltér, ha a vállalatok számát és viszont, ha az alkalmazottak számát tekintjük.

H I R E K.

— **Képviselőtestületi közgyűlés.** Ujpest község képviselőtestülete f. é. szeptember hó 5-én délelőtt 10 órakor a község háza közgyűlési dísztermében főtiszt. Révész István törvényhatósági kiküldött elnökle mellett számadásvizsgáló rendes közgyűlést tart, melynek tárgyát Ujpest község 1902. és 1903. évi közpénztári és különböző alapokról készített zárószámadásainak I. foku megvizsgálása képezi.

— **Közszemlére kített számadások.** Ujpest község 1902. és 1903. évi közpénztári és különböző alapokról készült zárószámadásai a község háza közszemlére kitétettek s azok az 1886. évi XXII. t.-ez. 142. §-a értelmében 1904. évi augusztus hó 19-dikétől szeptember hó 3-ig terjedő időben az érdeklődők által megtekinthetők.

— **A kamarai választások helybenhagyása.** A m. kir. kereskedelemügyi miniszter f. é. 35523/VIII. sz. a. kelt rendeletével

a f. é. április hó 15. és 16-án végbement kamarai választások ellen Tomcsányi Árpád és Tericsán György, továbbá Emmerlieng Rezső és társai által beadott felebbezéseket elutasította s így *Friedmann* Armin kereskedő, *Wolfner* Nándor és *Wolfner* Tivadar, *Némethy* István iparosok: a kamara rendes, — *Diamantstein* Lajos kereskedő, *Tollár* György, *Bajusz* Bálint, *Csepreghy* Pál a kamara póttagjainak tekintendők.

A *Wolfner* Tivadar elieni felebbezés elutasított, mert a szabályszerűen közzétett választási névjegyzékbe felvéve lévén, utólagos kifogásolásnak, a fennálló gyakorlat értelmében hely nem adható. — A második felebbezés, mely az egész választást kifogásolta, elutasított, mert a választási bizottság megalakításának módja nines egyöntetűen szabályozva: a bizalmi férfiak hiánya nem képez okot a választás megsemmisítésére; az állítólag jogtalanul történt leszavazások ninesenek kellőképen igazolva, amennyiben a leszavazottak jegyzékéből kiténik hogy minden szavazat igazoltatott; végre az állítólag történt vesztegetések, melyek különben is négy egyénre vonatkozólag képezhetnék a vizsgálat tárgyát, egyáltalában nem befolyásolhatják a két megválasztott iparos szavazatának az arányát. Mindezeknél fogva a felebbezések elutasítandók valának, és a választás eredménye jóváhagyandó volt.

— **A Crematórium.** A vácz járási főszolgabíró f. é. 4994. sz. a. az Ujpest község területén, a 2212. sz. telekkönyvi betétben 3433 18. kat. hr. számmal jelölt telken, az állathulla-égető kemence és gyepmesteri telepnek ideiglenes felállítását egy évre engedélyezte.

— **Indokolatlan drágaság.** Közmondásos dolog, hogy a szegény embert az ág is huzza, de pusztán ennek a közmondásnak a kedvéért talán mégse volna szabad a kereskedőknek s az élmi cikkek előállításának a szárazság ezime alatt már most olyan drágaságot előidézni, a mely teljesen indokolatlan. Indokolatlan például a lisztnek és a kenyérnek a megdrágítása, mert hiszen Magyarország buza termése nemesek hogy kielégíti a közszükségletet, hanem még 10 millió métermázsá kivételre is vár. Indokolatlan a marhahusnak a megdrágítása, mert hiszen ott ahol a téli etetés nagy gondokat okoz s lehetetlenné válik, nagyon is olesón adnak túl a szarvasmarhán, de indokolatlan magának a takarmánynak s különösen a szénának a megdrágítása, mert hiszen a takarmány kivételei tilalom s a takarmány szállítási kedvezmény kiterjesztése nagyban enyhíti a bajt, amely hogy sokkal kisebb, mint amilyennek hirdetik, bizonyítja azoknak a községeknek a nagy száma, kik a legeltetés tilalmának vagy korlátozásának a felfüggesztéséért folyamodnak a földművelésügyi miniszterhez. Miután pedig csaknem biztosra vehető, hogy azok, a kik most indokolatlanul esináltak és esinálják a drágaságot, a felemelt árat nemcsak hogy leszállítani nem fogják, hanem a tél folyamán még fokozni fogják: Ujpest lakosságának az érdekében kívánatos volna, hogy az előjáróság a saját kezelésében *sütökemencéket* állítsa föl, továbbá *krumplit, babot, leucset* s egyébbb főzelékféléket *nagyobb mennyiségben vásárolna össze* s azt nyereség nélkül adná el majd a télen a fogyasztó közönségnek.

E tekintetben kitűnő és díszesre méltó példával jártak elől a *Wolfner* bogyár tulajdonosai, akik már is nagy mennyiségben szereztek be lisztet, krumplit s száraz főzelékféléket s azt a raktárból *esalados munkásaik* számára tíz hónapon át a beszerzési áron adják ki.

Ez alkalommal arra is felhívjuk az előjáróság figyelmét, hogy mészárosaink a vágóhídon *tul sok bivalyt* vágnak le s a bivalyhúst persze éppen olyan drágán adják el a mészárszékeikben, mint a tehén vagy ökröhúst. Ha ennek a visszaélésnek elejét nem venné az előjáróság, akkor *néleg* is fel fogjuk sorolni azokat a mészárosokat, kik a hus-uzorát *ily módon* is gyakorolják.

— **Szüreti-ünnepélyek.** A „Nándor” betegsegélyző és temetkezési egyesület f. é. szeptember hó 18-án a *Herezog*-féle vendéglőben táncszállalással és világpostával egybekötött szüreti-ünnepélyt rendez. Belépti-díj személyenként 60 fill. este a pénztárnál 80 fillér. Kezdeté d. u. 4 órákor. A tiszta jövedelem részben az egyesület pénztárára, rész-

ben az egyesület pénztárára javára fordítatik. — Az „Ujpesti kalapossegélyző és temetkezési egyesület” f. é. szeptember hó 11-én *Cserepovszky* János vendéglőjében saját pénztárára javára világpostával és táncszállal egybekötött szüreti-ünnepélyt rendez. Belépti-díj: személyjegy 60 fill. Családjegy 1 K 20 fillér. Kezdeté d. u. 4 órákor. — Az „Ujpesti Munkás Kör” f. é. szeptember hó 18-án a *Haászmann*-féle vendéglő kerthelyiségében dal, díjtekvés, világposta és táncszállal egybekötött szüreti-ünnepélyt rendez. Belépti-díj: személyjegy 60 fill. családjegy 1 K 20 fillér. Az ünnepély kezdete d. u. 3 órákor. A tiszta jövedelem a Kör helyiségeinek butorzata alapja javára fordítatik. Kedvezőtlen idő esetében az ünnepély szeptember 25-én tartatik meg.

— **A vendéglős üzletköre.** Az 1904. június 17-én 39.548 sz. a. hozott elvi határozat szerint a vendéglős-iparos iparengedélye alapján bármiféle ételneműek elkészítésére és vendégek részére való kiszolgáltatására jogosítva van. A vendéglős az által, hogy egyéb ételneműek mellett, táncszállal alkalmával az általa készített édes tésztákat, cukrászsüteményeket és *függelget* is árúsítja, kihágást nem követ el.

— **Eltűnt állomásfőnök.** A rakospalotai-ujpesti vasúti állomás főnöke *Molnár* János e hónap elején üdülni ment rokonaihoz a temesmegyei Józseffalvára, ahol eleinte nagyon jól érezte magát, később azonban visszaesett búskomorságába s egyszerre eltűnt a helységről. A csendőrség eddig siker nélkül kutatja a nyomát.

— **Kedélyes estélyt** rendez f. hó 27-én este 8 órákor a *Horváth*-féle vendéglő kerthelyiségeiben az „Egyesült Villamosági r. t. gyári dal- és önképző egyesület”. Az estély tiszta jövedelme a saját zászlójának az alapja javára fordítatik. Az énekkart *Hackl* Lajos budapesti zenetanár vezeti. A talp alá való esárdásokat *Oláh* Sándor zenekara játsza. Belépő személyjegy 50 fillér, családjegy 1 korona. Este a pénztárnál 60 fillér illetőleg 1 K 20 fillér. Kedvezőtlen idő esetében az estélyt másnap 28-án tartják meg.

— **Az ujpesti függetlenségi kör** f. é. szeptember hó 18-án ünnepeli meg 20 éves fennállását. Ez alkalmára a kör egy emlékalbumot ad ki, melynek szerkesztésével *Mártonfi* Imre kartársunk bizott meg. Az album tiszta jövedelme az ujpesti Kossuth-szobor alap javára fordítatik.

— **Halálozás.** Nagy *Benő* péczeli ev. ref. tiszteletbeli egyháztanácsos folyó évi augusztus hó 19-én súlyos szenvedés után életének 78-ik évében jobblétre szenderült. A boldogult földi maradványai folyó hó 21-én a péczeli ev. ref. templomban áldattak meg s a Pusztaloesodó ref. sírkertben helyeztetek örök nyugalomra. Az elhunytban Nagy György ujpesti községi pénztáriellenőr az édes atyját gyászolja.

— **Az első közműhelytelep megnyitása.** Nem az ujpesti Egyesült Villamosági r. t., hanem az *aradi Villamosági r. t.* a kereskedelmi miniszter által sabvenczionálva létesítette az első közműhelytelepet, amelyet e hó közepén nyitottak meg ünnepélyesen. A közműhely díszes emeletes épület. Középen folyósó szeli végig s jobbra balra, valamint a folyósóval szemben vannak a műhelyek. Egyik műhelyben a villamos társaság vasesztergályosai vannak elhelyezve, a másikban a faiparosok, illetőleg asztalosok felkészítmenyeket (gör léceket, parkányokat és asztal-szék-lábakat stb.) fognak gépileg előállítani; a harmadik műhelyben a cipészek egy kisebb cipőgyárat szerelnek fel, a melyben tömegesen állítják elő a bőti kész portékát. A szükséges munkagépekkel úgy a faiparosokat mint a cipészeket a kereskedelmi miniszter látja el. — Vajjon eszükbe jut-e, e hírt olvasva, az ujpesti iparosoknak, hogy ilyen közműhelytelep létesítése nem csak az aradiakra hanem reájuk is ráferne, és áldás volna?! Mikor értik már meg azt a sarkallatos igazságot, hogy egy vállalkozó ember száz nem vállalkozó közt majdnem biztosan tönkre megy: száz vállalkozó ember együtt, majdnem biztosan boldogul.

— **Kinevezés és áthelyezés.** A vallás és közoktatási miniszter *Agoston* János ujpesti polgári iskolai helyettes tanítót, segéd-tanítót; — *Tóth* Ilona ujpesti polgári iskolai helyettes tanítónőt segéd tanítónővé nevezte ki. — *Laucsek* Gyula huszti tanítót az ujpesti elemi iskolához helyezte át.

— **Lassale emléke.** A magyarországi vas és fémmunkások szövetségének gépkezelők és kazánfűtők szakosztálya saját műkedvelői s a vas és érczöntők dalárdájának közreműködésével, f. é. augusztus hó 28-án a Nagy György-fele vendéglő kerthelyiségében V. ker. Váci-ut 68. szám alatt Lassale emlékére kedélyes estélyt rendez, melynek következő a műsora: 1. Emlékbeszéd Tartja: *Csizmadia* Sándor. 2. Munkás Marselaise. Előadja: a dalkar. 3. Zászlónkhoz. Előadja: *Pink* Margit k. a. 4. Gyár előtt. Előadja: * * 5. Prometheus. Előadja: *Nepp* Róza k. a. 6. Pusztitsatok. Előadja: *Mező* Sándor. 7. Dal. Előadja: a dalkar. 8. Rabszolgalázadás. Dráma 1 felvonásban. Előadják: *Pink* Ferencz, *Németh* Mariska, *Pobozsni* József, *Gróf* Antal. 9. Munkás vagyok. Előadja: *Vlosák* Sándor. 10. Oh azok a férfiak. Előadja: *Németh* Mariska, k. k. 11. Oh azok a nők. Előadja: *Pink* Ferencz. 12. Kuplé Előadja: *Virág* Lajos. 13. Dal. Előadja: a dalkar. 14. Duett. Előadják: *Lipták* testvérek. 15. Felsült szerelmesek. Vigjáték 1 felvonásban. Előadják: *Pobozsni* József, *Druksitez* István, *Vlosák* Sándor. 16. Műsoron kívüli szám * * 17. Munkás Marselaise. Előadja: a dalkar. Kezdeté este 7 órákor. Belépő díj nines. Műsor ára 30 fillér. Kedvezőtlen időjárás esetében az estély f. év szeptember 4-én lesz megtartva.

— **Esküvő.** *Beőse* Gyula fővárosi hivatalnok s tartalékos honvédhadnagy f. hó 2-án vezette oltárhoz az ujpesti róm. kath. templomban *Nyulassy* R. Ilonka kisasszonyt.

— **„Az ujpesti szervezett munkásság”,** f. évi augusztus hó 28-án, este az ujpesti munkásképző egyesület helyiségeiben (Gyár-utca 41. szám) dal-, szavalat- és műkedvelői színielőadással egybekötött Lassale ünnepélyt rendez, melynek következő a műsora: 1. Marselaise. (Nyitány) Előadja: *Az* U. M. K. E. vegyes dalkara. 2. Emlékbeszéd. Tartja: *Tarczali* Lajos. 3. Szavalat. Előadja: *Nepp* Róza. 4. A nyomor. Szociális színmű 1 felvonásban. Előadják: *Goldschmied* József, *Toldy* Boriska, *Vendelszky* Anna, *Fehér* Teruska, *Zsugovszky* Ferencz, *Hermann* Simon. 5. Dal. Előadja: *Az* U. M. K. E. dalkara. 6. Szavalat. Előadja: *Jales* Ilonka. 7. Jeremiás siralma. Előadják: *Zsugovszky* Ferencz, *Nepp* Róza, *Szilygyártó* Erzsike, *Goldschmied* József, *Kögyér* Annuska, *Hermann* Simon. 8. Szavalat. Előadja: *Salamon* Miksa. 9. Népdalok. Kettős szárnykürtön. Előadják: *Lebenda* Ferencz és *Pogácsás* Menyhért. 10. Műsoron kívüli szám. Előadja: * * 11. Dal. Előadja: *Az* U. M. K. E. dalkara. Kezdeté este 7 órákor. Szabad bemenet. Műsor ára 20 fillér.

— **Hymen.** *Baron* *Lipót* budapesti kereskedő eljegyezte *Dr. Obstfelder* született *Perl* *Lenke* urnőt Hamburgból.

17013
1904.

Ujpest község előjárósága.

Hirdelemény.

Ujpest község előjárósága közhírré teszi, hogy a község 1902. és 1903. évi közpénztári és különböző alapokról készített zárószámadatai közszemlére kitétettek s azok a mai naptól számított 15 napon át a községháza I. emelet 43. számú helyiségében a hivatalos órák alatt az érdeklődő községi adófizetők által 1904. évi szeptember hó 3-ig betekintheők.

Az 1886. XXII. t. cz. 142. § a értelmében a községi számadásokra vonatkozólag a községi adófizetők észrevételeket adhatnak be a fenti határidőn belül, a mely észrevételek a számadásvizsgáló képviselőtestületi gyűlésen felolvasandók és tárgyalandók.

Végül közhírré tétetik, hogy a számadásvizsgáló képviselőtestületi közgyűlés 1904. évi szeptember hó 5-én délelőtt 10 órákor fog a községháza közgyűlési termében főt. *Révész* István ur, mint törvényhatósági küldött elnöke alatt megtartatni.

Ujpesten, 1904. évi augusztus hó 19-én.

Berényi
főjegyző-h.

Lindt János
bíró.

1066. végrh. sz. 1904.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbíró-ságnak 1904-ik évi V. 1251/2. számú kiküldő és az újpesti királyi járásbíró-ságnak fenti sz. elrendelő végzése folytán **Dr. Cserba Elemér** ügyvéd által képviselt **Grünhut József** felperes részére **Langfelder Jakab** alperes ellen 40 kor. 62 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 2019 kor. 40 fillerre becsült ingóságokra az újpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Újpesten, Váci-ut 54. szám alatt leendő megtartása határidőül 1904. évi szeptember hó 1. napján délután 2 órára** kitézetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az előtérvezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az arverés megkezdéseig alulirt kiküldőtnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Újpesten, 1904. évi augusztus hó 13. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó

Családi ház

Újpesten, Tél-utca 75. szám, mely áll: 2 utcazi, 1 udvari szoba, fás és éléskamra, pincze, szép kertből

f. é. november hó 1-ére kiadó, esetleg eladó. Bővebbet Újpesten, Deák-u. 12.

1102. végrh. sz. 1904.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbíró-ságnak 1904. évi V. 1252/2. sz. kiküldő és az újpesti kir. járásbíró-ság Sp. 972/5. sz. elrendelő végzése folytán **Dr. Friedmann Kálmán** ügyvéd által képviselt **Walkó Gábor és fia** felperes részére **Turnai Pál** alperes ellen 76 kor. tőke után járó költség követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt s 980 kor. becsült ingóságokra az újpesti kir. bíróság V fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Újpesten, Árpád-ut 60. sz. a. leendő megtartása határidőül 1904. évi szeptember hó 6. napján délután 4 órára** kitézetik, a mikor a bíróság lefoglalt vasárak stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az előtérvezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az arverés megkezdéseig alulirt kiküldőtnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Újpesten, 1904. évi augusztus hó 18. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

Eladó ház.

Újpesten a Lőrincz-utca 59. számú esinos háromszobás lakház — mely a villanyos álmástól öt pereznire van — és hozzátartozó 300 □-ól kiterjedésű telekkel együtt szabad kézből örök áron eladó. A telek 1/4 része esinosan parkirozva van, a többi része pedig jó termésű szőlővel van beültetve.

Értekezhetni: **Bogya János** ügyvédnél, **LOSONCZON.**

Ránduljunk ki Rákospalotára.

Van szerencsém Újpest és Rákospalota n. é. közönségének b. tudomására hozni, hogy **Rákospalotán (fő-ut 62. sz. a., a gyógyszertár mellett) levő Kohn Sámuel-féle**

vendéglőmben

naponként jó és olesón lehet étkezni, azonkívül minden **pénteken** frissen készült

halpaprikás és rántott hal

kapható.

Egyben ajánlom saját szüretelésű Rajnai Rizling, Szilványi Kövidinka és Ezerjő Kádarka fajboraimat.

Naponta frissen esapolt sör.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak.

A n. é. közönség szíves látogatását és támogatását kéri

tisztelettel

Kohn Sámuel

8. vendéglős Rákospalotán.

Kereskedelmit végzett jóházból való leány, gyorsírást teljesen bírja gépirásban jártas állást keres. Czim a kiadóhivatalban.

Zsindelylyel fedett 27 méter hosszú 5.5 széles, 3 méter magas fabódé eladó.

Rákospalota, Erzsébet-u 4. sz.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Újpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésé e a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalják hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyás jelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.